
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

הקליניקה לזכויות אדם במרחב הסייבר - 62270

תאריך עדכון אחרון 04-09-2019

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 6

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: משפטים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): עו"ד דנה יפה

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Dana.Y@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ימי שני 12:00-17:00 וימי שלישי 13:00-17:00

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

בשנים האחרונות הפכה הסביבה הדיגיטלית לזירה לפעילות חברתית נרחבת. התפתחויות טכנולוגיות שונות ואופני השימוש בהן לצד הרגולציה החסרה בתחום זה, יוצרים איומים חדשים על זכויות האדם ועל רמת החופש בחברה. תהפוכות אלה הן העומדות כרקע להקמתה של הקליניקה לזכויות דיגיטליות וזכויות אדם במרחב הסייבר. הקליניקה הוקמה על מנת שתהווה מוקד ידע בתחום זה במשפט הישראלי, ותתרום באופן משמעותי לפיתוח הדין בתחום חדש זה והתאמת דיני זכויות האדם בישראל לסביבה הדיגיטלית, תוך ייצוג האינטרס הציבורי ושמירה על זכויות אלה. שיתוף הפעולה בין המרכז לחינוך משפטי קליני לבין מרכז המחקר להגנת הסייבר מאפשר לקליניקה לפעול מנקודת מבט מגוונת, תוך שאיבת השראה ממספר דיסציפלינות נוספות - קרימינולוגיה, מדיניות ציבורית, תקשורת, עבודה סוציאלית ומדעי המחשב.

לתכנית הקלינית רכיב עיוני ורכיב מעשי. הרכיב המעשי בקליניקה זו מונחה על ידי עו"ד דנה יפה והרכיב העיוני שבה מונחה על ידי פרופ' יובל שני, ד"ר תמר ברנבלום, ועו"ד דנה יפה.

מטרות הקורס:

התכנית הקלינית עוצבה כדי להעניק למשתתפים ולמשתתפות בה חוויה לימודית ייחודית המשלבת לימוד תיאורטי עם עבודה מעשית. השילוב בין תיאוריה ומעשה נועד להעשיר את הידע המשפטי ולחשוף את הסטודנטיות והסטודנטים לעבודה עם לקוחות ולסוגיות מהשטח להן טרם נחשפו במהלך לימודיהם.

הסטודנטיות/ים המשתתפות/ים בקליניקה יעמיקו בסוגיות האמורות הן מהפן התיאורטי והן מהפן המעשי, ויפעלו להגנה על משתמשי ומשתמשות האינטרנט, תוך התעמקות במבנה המשפטי של סביבת הרשת. זאת על ידי מתן שירותים משפטיים למי שזכויותיו/ה נפגעו במרחב הסייבר, כמו גם זיהוי הקשיים הרוחביים הנוגעים למדיניות החקיקתית והפסיקתית העקרונית הקיימת בתחום, וקידום פעילות לשנויים. הקליניקה תפעל באמצעות ליטיגציה, מחקר אקדמי ופעילות ציבורית, הכוללת בין היתר הנגשת מידע בתחום הזכויות הדיגיטליות והאלימות המינית ברשת לקהל הרחב, וקידום מדיניות בתחום. פעילות הקליניקה תעשה במעורבות מלאה של הסטודנטים/יות בקליניקה, תוך שימת דגש על הקניית ידע משפטי וחשיבה ביקורתית על עולם המשפט והפער בין הדין הקיים למציאות בשטח.

עבודת הקליניקה תתמקד בזכות לחופש הביטוי ובזכות לפרטיות במרחב הסייבר. בהיבטי הזכות לחופש הביטוי, הקליניקה תציע סיוע משפטי למי שזכותו/ה להתבטא בחופשיות במרחב הסייבר נפגעה שלא כדון, תוך בחינת ההשלכות שעלולות להיות להתערבות מצד רשויות ציבוריות או גופים פרטיים בשיח הציבורי המתקיים ברשת האינטרנט. מנגד תציע הקליניקה סיוע משפטי למי שזכויותיו/ה (לדוגמא הזכות לפרטיות או לשם טוב) נפגעו מפרסומים שאינם לגיטימיים ברחבי הרשת, כגון פרסומים המהווים הסתה לאלימות או הטרדה מינית. בהיבטי הזכות לפרטיות תבחן הקליניקה את ההסדרים הקיימים בישראל החלים על מידע פרטי במרחב הסייבר, ותשקוד על דרכי פעולה להרחבת ההגנה על הזכות לפרטיות, ולמניעת אלימות מינית על סוגיה השונים.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

מבחינה תיאורטית ילמדו הסטודנטים/ים במסגרת הקליניקה תכנים הנוגעים לזכויות דיגיטליות, חופש הביטוי וגבולותיו, פשעי סייבר והתגובה החברתית להם בדגש על אלימות מינית ברשת, רגולציית סייבר, וסוגיות רחבות מתחום החוק והטכנולוגיה. הלימודים בשיעור זה מלווים את העבודה המעשית. מטרתם הינה, בין היתר, להקנות את הידע התיאורטי הנחוץ לשם העבודה המעשית, על מנת שהקליניקה תוכל לספק את המענים המתאימים ולעמוד במשימות שתיקח על עצמה.

עם סיום הקליניקה הסטודנטים/ים שהשתתפו בה יהיו בעלי/ות כלים לניתוח סוגיות משפטיות שונות הנוגעות למרחב הסייבר מבחינה מעשית, ולגיבוש דרכי פעולה להתמודדות עם סוגיות אלה, ויכירו את מגבלות ההסדרה המשפטית במרחב זה.

דרישות נוכחות (%) :

100%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות פרונטאליות ועבודה קלינית.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. משפט במרחב הסייבר
2. חופש הביטוי באינטרנט
3. הזכות לפרטיות במרחב הסייבר
4. הסדרת מרחב הסייבר בישראל
5. אכיפה אלטרנטיבית
6. אינטליגנציה מלאכותית וזכויות אדם
7. אחריות משפטית ברשת
8. זכויות אדם דיגיטליות
9. אירגוני החברה האזרחית ופעילותם בתחום הזכויות הדיגיטליות
10. זכות לאנונימיות ברשת
11. מתקל דינים במרחב הסייבר
12. פגיעות מניות ברשת
13. אתיקה וטכנולוגיה

חומר חובה לקריאה:

מבוא

- דפנה ריצ'מונד-ברק "זכויות אדם" משפט בינלאומי 287 (רובי סיבל ויעל רונן עורכים, 2016)
- ניבה אלקין קורן, מיכאל בירנהק "הקדמה: משפט וטכנולוגיית מידע" רשת משפטית: משפט וטכנולוגיית מידע 11 (ניבה אלקין קורן ומיכאל בירנהק עורכים, 2011)
- Anja Mihr, *Cyber Justice: Cyber Governance through Human Rights and a Rule of Law in the Internet*, 13 *US-China L. Rev.* (2016)
- APC Internet Rights Charter

ופש הביטוי באינטרנט

- ברק מדינה דיני זכויות האדם בישראל 431 - 454, 480 - 558
- קרין ברזילי-נהון, גד ברזילי, "חופש הביטוי המעשי והמדומיין באינטרנט: על בטלותה והולדתה

המחודשת של הצנזורה " שקט, מדברים! 483 (מיכאל בירנהק עורך, 2006)
- Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to
freedom of opinion and expression, UN Doc. A/HRC/38/35 (2018)

הזכות לפרטיות במרחב הסייבר

- מיכאל בירנהק "שליטה והסכמה: הבסיס העיוני של הזכות לפרטיות" משפט וממשל י"א 9 (2007)
11
- ד"ר תהילה שוורץ - אלטשולר "מבוא" פרטיות בעידן של שינוי 11 (ד"ר תהילה שוורץ - אלטשולר
עורכת, 2012)

- Report of the Special Rapporteur on the right to privacy in the digital age, UN Doc.
A/HRC/39/29 (2018)
- Katie Shilton, Four Billion Little Brothers? Privacy, mobile phones, and ubiquitous
data collection, acmqueue (2007)

הסדרת מרחב הסייבר בישראל

- David R. Johnson and David G. Post, Law and Borders: The Rise of Law in
Cyberspace, 48 Stanford Law Review (1996) 1367
- Jack L. Goldsmith, Against Cyberanarchy, 65 U Chicago L Rev (1998) 1199.
- Lawrence Lessig, The Law of the Horse: What Cyberlaw Might Teach, 113 Harvard
L.R. (1999) 501.
- Anja Mihr, Cyber Justice: Cyber Governance through Human Rights and a Rule of
Law in the Internet, 13 US-China L. Rev. (2016) 314
- Rona, Gabor and Aarons, Lauren, State Responsibility to Respect, Protect and
Fulfill Human Rights Obligations in Cyberspace 8 J. Nat'l L & Pol'y (2016)

אכיפה אלטרנטיבית

- ד"ר חיים ויסמונסקי "אכיפה אלטרנטיבית של עברות ביטוי במרחב הסייבר" משפט צדק? ההליך
הפלילי בישראל - כשלים ואתגרים 691 (אלון הראל עורך, 2018)
- דוח סיכום שנת 2016 של מחלקת הסייבר בפרקליטות המדינה
- עע"ם 3782/12 מפקד מחוז תא נגד איגוד האינטרנט הישראלי
- חוק הסמכויות לשם מניעת ביצוע עבירות באמצעות אתר אינטרנט, תשע"ז- 2017
- הצעת חוק להסרת תוכן שפרסומו מהווה עבירה מרשת האינטרנט, התשע"ז - 2016 (המכונה 'חוק
הפייסבוק')
- פניית ארגון עדאללה למשרד המשפטים
- פניות של האגודה לזכויות האזרח אל משרדי הממשלה והמענים מטעם בנושא לעניין בקשות
להסרת פרסומים

אחריות ברשת

- הצעת חוק להסרת תוכן שפרסומו מהווה עבירה מרשת האינטרנט, התשע"ז - 2016 (המכונה 'חוק

הפייסבוק'),

- התייחסות איגוד האינטרנט הישראלי לתזכיר חוק הסרת תוכן המהווה עבירה מרשת האינטרנט, התשע"ו - 2016, מצוי בקישור:

- Yael Ronen, *Big Brother's Little Helpers: The Right to Privacy and the Responsibility of Internet Service Providers* (2015) 31(80) *Utrecht Journal of International and European Law* 72

- Gabor Rona & Lauren Aarons, *State Responsibility to Respect, Protect and Fulfill Human Rights Obligations in Cyberspace*, 8, *J. Nat'l Security L. & Pol'y*

טכנולוגיה ורגולציה

DeNardis, L. (2014). *Controlling internet resources*. In L. DeNardis (Ed.), *The global war for internet governance* (pp. 33-62). CT: Yale university press.

Mueller, M.L. (2010). *Critical internet resources*. In M.L. Mueller (Ed.), *Network and states: The global politics of internet governance* (pp. 215-252). MA: MIT press.

Lindsay, D.F. (2013). *What do the .XXX disputes tell us about internet governance? ICANN's legitimacy deficit in context*. *Telecommunications Journal of Australia*, 63(3). doi: //dx.doi.org/10.7790/tja.v63i3.432.

זכויות אדם דיגיטליות -

- Yuval Shany, *Contribution to Open Consultation on UN GGE 2015 Norm Proposals*

פעילות לעידוד זכויות במרחב הסייבר של אירגוני החברה האזרחית

- Daskal E. (2017): *Let's be careful out there ... : how digital rights advocates educate citizens in the digital age*, *Information, Communication & Society*, DOI:10.1080/1369118X.2016.1271903

- Daskal, E. (2017). *The Israeli Digital Rights Movement's campaign for privacy*. *Internet Policy Review*, 6(3). DOI: 10.14763/2017.3.711.

זכות לאנונימיות ברשת

- יאיר עמיחי-המבורגר, אורן פרז "אנונימיות ואינטראקטיביות באינטרנט: הזכות לפרטיות כמושג רב-ממדי" פרטיות בעידן של שינוי 201 (ד"ר תהילה שוורץ - אלטשולר עורכת, 2012)

- הצעת חוק חשיפת פרטי מידע של מנוי ברשת תקשורת אלקטרונית, התשע"ב-2011
- הצעת חוק זכות יוצרים (תיקון מס' 5), התשע"ח-2017, פרק ח'1: חשיפת זהותו של עושה פעולה בתוכן ברשת תקשורת אלקטרונית.

מתקל דינים במרחב הסייבר

- Asaf Lubin, *A Roadmap for the Cross-Border Data Transfers Debate*

- Alicia Loh (Edited by Mark Weston) *Google v. Equustek: United States Federal Court Declares Canadian Court Order Unenforceable*

- ד"ר חיים ויסמונסקי, "הארביטראז' הבין-לאומי של חברות האינטרנט הגדולות"

- רע"א 5860/16 Inc Facebook נ' אוהד בן חמו

פגיעות מניות ברשת

בש"פ 4820/15 מדינת ישראל נ' פלוני

- ע"פ 8720/15 מדינת ישראל נ' שמעון פינטו

- תפ"ח 41309/12/14 מדינת ישראל נ' ירין מורובטי

- עירית נגבי "המרשתת מיזוגניה וחופש ביטוי" 499 משפט וממשל טו (2013)

- Paul Alster, *Criminalizing virtual rape*, *The Jerusalem Post*, 23.3.2015

- Danielle Keats Citron, *Law's expressive value in combating cyber gender harassment*, 108 *Mich. L. Rev.* 373

- Litska Strikwerda, *Present and Future Instances of Virtual Rape in Light of Three Categories of Legal Philosophical Theories on Rape*, 28 *Philosophy & Technology*, 491

- Mouchette with Manthos Santorineos *Introduction by Toni Sant, Rape, Murder and Suicide Are Easier When You Use a Keyboard Shortcut: Mouchette, an On-Line Virtual Character*

חומר לקריאה נוספת:

חומרי קריאה נוספים בהתאם לפעילות הקלינית וההתפתחויות בתחום יתעדכנו במהלך השנה.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %

הרצאה 0 %

השתתפות 10 %

הגשת עבודה 0 %

הגשת תרגילים 20 %

הגשת דו"חות 0 %

פרויקט מחקר 0 %

בחנים 0 %

אחר 70 %

עבודה קלינית

מידע נוסף / הערות: